

РЕЦЕНЗИЯ

върху: дисертационния труд на тема „Концептуален модел на стратегическа йерархия и неговото отражение върху финансовите резултати - приложен в автомобилната индустрия”

представен от: доц. д-р Красимир Тодоров, кандидатстващ за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Финанси“

рецензент: проф. д-р Боян Любомиров Дуранкев

На основание чл. 13 от ЗРАСРБ, чл. 40 от ППЗРАСРБ и чл. 6 ал. 8 от Правилника за условия и ред за придобиване на степен „доктор на науките“ във ВУЗФ, както и със Заповед на Ректора на ВУЗФ № 389 от 26.11.2020 г. съм определен за член на Научно жури. На първото заседание на Научното жури съм определен за написване на рецензия.

От една страна, съм **облекчен като рецензент** на дисертационния труд на тема „Концептуален модел на стратегическа йерархия и неговото отражение върху финансовите резултати - приложен в автомобилната индустрия”, представен от доц. д-р Красимир Тодоров по причината че първоначалния вариант на този труд ми бе представен за предварително лично становище още предходната 2019 г.; по-късно, с решение на Катедрения съвет на Катедра „Маркетинг и мениджмънт“ бях определен за вътрешен рецензент, накрая – вътрешен рецензент при обсъждането в Катедра „Финанси“ на ВУЗФ. Казано по друг начин, бях пряк свидетел на „ставането“ на дисертационния труд, както и активен участник в неговото предварително обсъждане между автора и мен – обстоятелство, което ми дава сравнителни познавателни предимства пред другите членове на Научното жури.

От друга страна, съм **затруднен като рецензент** по причината че до сега многократно съм чел и рецензирал различни докторски дисертации, но рецензирането на такава, с която се претендира за научната степен „Доктор на науките“ изисква много по-задълбочено проучване както на световните академични постижения в съответната област, така и практическите резултати от предходни подобни изследвания. Обратно казано, затруднението ми не е „парализиращо“.

Именно по тези причини си позволявам да се обърна отначало към новия **Закон за развитието на академичния състав в Република България** (Обн., ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г.; изм. с Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 5.10.2010 г. - бр. 81

от 15.10.2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 28.12.2010 г.) и към свързания с него **Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав** в Република България (Приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г., обн., ДВ, бр. 75 от 24.09.2010 г., изм. и доп., бр. 19 от 8.03.2011 г., в сила от 8.03.2011 г.). Те отменят стария Закон за научните степени и научните звания.

Според Правилника:

„Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г., в сила от 8.03.2011 г.) (1) Дисертационният труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ **трябва да съдържа теоретични обобщения и решения на големи научни или научно-приложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката.**

(2) Дисертационният труд по ал. 1 се подготвя самостоятелно и не може да повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на представения за придобиване на образователна и научна степен „доктор на науките“.“ Толкова.

В изпълнение на **задълженията ми като рецензент** представям следните констатации и заключения, като се старя в основни линии да спазвам препоръчителната структура за рецензия за „доктор на науките“.

И така, ето моите констатации.

1. Общо представяне на дисертационния труд

1. Изходен пункт за рецензията са:

1. Дисертационен труд „Концептуален модел на стратегическа йерархия и неговото отражение върху финансовите резултати - приложен в автомобилната индустрия” в обем от 272 страници (+34 страници приложения), като са цитирани 352 автори от различни научни източници. Приложението съдържа автентичните отговори на 7 ключови въпроса, имащи отношение към изведените от автора логични констатации и научни приноси в настоящия дисертационен труд. От с. 249 е обширната библиографска справка. Приемам общия обем като напълно достатъчен за изясняване на авторовата хипотеза.

2. Списък с публикациите на кандидата по темата – представен, 9 броя в авторитетни академични ресурси. 6 от тях са издадени в България, 3 – в чужбина (AV Akademiker Verlag; Emerald Group Publishing (ML); Lambert academic publishing). Общият брой страници надхвърлят 1450 (отбелязвам само посочените!), като 600 от тях са в

чужбина. Публикациите са свидетелство за една солидна академична активност, особено ако се отчете че те са в сравнително кратък период – от 2017-2020 г.

3. Списък с търсени приноси – представен, 5 основни търсени приноси.

4. Автореферат – представен, 90 страници.

2. Отговор на формалните изисквания

Доц. д-р Красимир Тодоров е представил материалите, които са формално изискуеми за кандидатстването за научната степен „доктор на науките“. Намирам, че даже да се отчетат само обемът и съдържането на дисертационния труд, както и свързаните публикации, то те достатъчно точно позволяват да се оцени от различни гледни точки научното творчество по тази проблематика, както и да се формулира предложение за решение.

II. Основни изводи по формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Заглавието на дисертацията – „Концептуален модел на стратегическа йерархия и неговото отражение върху финансовите резултати - приложен в автомобилната индустрия” отговоря напълно на съдържанието. Намирам заглавието за многопластово и значимо: от една страна, не е изяснено досега дали стратегическата йерархия и свързаните с нея функции са устойчиви или неустойчиви и дали се изисква реструктуриране (преформулиране) по функции и времеви периоди – често априори се допуска че този въпрос е решен аксиоматично, а не като теорема; от друга страна, все още не е ясно дали утвърдената стратегическа йерархия и отражението ѝ върху финансовите резултати по години се менят при изменящи се външни фактори и условия; от трета страна, в България подобни синтезиращи изследвания не са правени, доколкото успях да проуча. И ако в подобни изследвания се е формулирал някакъв извод, то той е бил винаги с уговорки „в някаква степен“, но не и със смелост „100%“, още повече – подплатен с убедителни доказателства.

2. Темата на изследването е определено дисертабилна, много актуална и достатъчно значима от теоретична и практическа гледни точки – при това наистина за „доктор на науките“. От една страна, е налице огромно разминаване между степен на теоретико-методологическа и практическа значимост на анализиране на утвърдената стратегическа йерархия и отражението ѝ върху икономико-финансовите резултати, и степента на необходимо преформулиране и реструктуриране (или по-точно, „ползване“

по различен начин) в практиката, от друга страна. Освен това, в много случаи изследванията върху стратегическа йерархия и отражението ѝ върху финансовите резултати се фокусират само върху „фотографското“ описание на status quo-то, а не върху по-широкия и по-дълбокия контекст на този феномен.

За *значимостта и актуалността* на тематиката авторът дава убедителни доказателства на с. 7-8, като същевременно се подчертават *концептуалните различия от традиционните разбирания*. А именно, авторът отхвърля широко възприетото твърдение, че оперативната стратегия, наред с тази на маркетинга, финансите, човешките ресурси, информационните технологии и т. н., е съставен елемент на функционалните стратегии, чиято функция се изразява предимно в подкрепа на бизнес стратегията. Той поставя под съмнение валидността на твърденията на признати международни авторитети на академичната мисъл по отношение на мястото на „оперативната ефективност и ефикасност” в рамките на стратегията. Накрая, дисертацията предлага концептуална рамка, която трансформира теорията в практически модел, спазвайки специфичен последователен порядък.

Именно поради горните причини твърдя че темата е *оригинална и актуална*, че главното предимство на избраната тема за „голям“ дисертационен труд е насочеността ѝ не само към изследване на необходимостта от преформулиране на концептуалния модел на стратегическа йерархия и отражението му върху икономико-финансовите резултати, а и стремежът към открояване на проблеми, чието решение би генерирало позитивен резултат за цялостното управление на различни социално-икономически системи в бъдеще.

3. **Целта** на изследването е двузвенна, но свързана: *да се предефинира утвърдения порядък и взаимовръзките между различните нива на корпоративна стратегия, бизнес стратегия и функционални стратегии в стремежа им за развитие на нов теоретичен модел на стратегическата пирамида, както и да изследва неговия ефект върху финансовите резултати на организацията* (с. 9).

Точно са разписани и съответстващите на двете цели основни изследователски въпроси.

Намирам и целта, и основните въпроси, за **правилно формулирани** и предоставящи достатъчно възможности за изводи и препоръки.

Само ще допълня, че китайски стени, в случая, между науките „икономика“, „мениджмънт“, „маркетинг“ и т.н., колкото и да се опитват да ги изградят администраторите на науката, при мултидисциплинарни изследвания са невъзможни. А

в случая имаме **мултидисциплинарен труд**, който, ако някой се опита да го „нареже“ като частички от различни науки, няма да се получи. Физиката на твърдото тяло е много различна от атомната физика, но и едната, и другата са в науката „физика“; неравенството се изследва по различен начин от социолозите и икономистите, но винаги става дума именно за неравенство. Бих подчертал, че по моя скромна преценка, в случая става дума за **много продуктивно взаимодействие между икономика и управление (мениджмънт), които се отразяват винаги върху финансовите резултати**. Именно по тази причина твърдя че дисертационният труд е защитим поне в две различни направления, сега формално разединени, а именно икономика и мениджмънт, сумарно: **управление на икономиката**.

4. **Обект** на изследване представлява *стратегическата пирамида, която е преформулирана по начин, по който оперативната стратегия да бъде отделена от функционалните стратегии. Предполага се тя да бъде обособена на отделно стратегическо ниво, а останалите функционални стратегии да се препозиционират така, че да оказват функционална подкрепа едновременно на корпоративно, на бизнес и на оперативно ниво. Предметът на изследване се реализира във формулиране на концептуален модел, със съответстващите му елементи за формиране на устойчиво конкурентно предимство и неговото издигане до равнището на новаторска теория. Проведено е експертно емпирично социологическо проучване, под формата на интервюта с 15 водещи за България корпоративни мениджъри, обхващащо отражението на достоверността на формулираните заключения в реални условия. Втори предмет в дисертацията се явява изследване на отражението на новаторския модел върху финансовите резултати на организацията.. И обектът, и предметът, са формулирани правилно на с. 11-12.*

Описани са коректно **ограничителните рамки**, в които се осъществява научното изследване (с. 13). Две са академичните икономически теми, които, въпреки че са съществени, не намират място в дисертационен труд. От една страна, че теоретичната същност на корпоративната и бизнес стратегия са широко изследвани от представителите на международната академична общност и техните достижения са намерили обширно практическо приложение. Затова най-синтезирано се маркира известното, популярното, въпреки че в някои отношения и тук може да се навлезе в академична дискусия. От друга страна, не се поставя за цел да се изследва детайлно същността на останалите функционални стратегии, основно по две причини. Едната е, че с изключение на маркетинга, те са обект на отделни научни дисциплини и другата, че

(отново с изключение на маркетинга) по отношение на стратегическата им ориентация, те далеч не притежават онзи научно-теоретичен инструментариум, който би ги отличил до обекти, заслужаващи научно изследване. В допълнение, приема се че дисциплината маркетинг е многоаспектна научна дисциплина и нейната теоретична същност в голяма степен се припокрива с тази на мениджмънта. Основание за този извод дава твърдението на класика Питър Дракър, че всеки бизнес има само две основни функции – маркетинг и иновации. От друга страна, рискува се да се изгуби фокус при концентрирания подход на научното изследване на настоящия дисертационен труд.

5. **Хипотезата**, която чрез доказателствата може да се превърне в „теза“, е *тризвенна*. Първата е, че ролята и мястото на оперативната стратегия са специфични и следователно излизат извън обхвата на традиционните функционални стратегии. Втората е, че теорията основана на пазара и теорията, основана на ресурсите, въздействат на трите стратегически нива по определен и последователен начин. Третата е, че предложеният теоретичен модел задоволява всичките критерии за една „добра“ теория. Първата хипотеза проверява дали взаимодействието между оперативната стратегия и корпоративната/бизнес стратегията е по-интензивна от тази между оперативната стратегия и останалите функционални стратегии. Втората хипотеза е разработена, за да установи съществува ли някаква зависимост между приложението на двете теории – тази, основана на пазара, и тази, основана на ресурсите, в рамките на стратегическите нива – корпоративна, бизнес и оперативна стратегия. Третата хипотеза ще търси доказателства, че предлагания концептуален модел е логически свързан, основавайки се на солиден набор от теоретични фундаменти.

6. **Основният изследователски подход**, който е използван при провеждането на дисертационното изследване, е *системният подход* в трите му съставни части – *като системно мислене, като поглед от всички възможни гледни точки върху изследвания обект, като вярно поставена релация между зависими и независими променливи*. В разработката са използвани още и **методите на теоретичен анализ, емпиричен анализ, методът на синтеза, методът на наблюдението, методът на сравнението** и т.н. като предпоставка за определяне на „реалните“ вектори на стратегическа йерархия за целите на управлението. Източниците на данните, в частност, които са използвани, не са манипулирани. Благодарение на тях са обособени няколко съществени **индикатори** за целите на изследването, които навеждат на идеята че новият теоретичен модел

удовлетворява всички критерии за една точна („добра“) теория, приложима в практиката¹.

7. В структурно отношение дисертацията е изградена стройно и логично. Три основни раздели с подчасти, плюс въведение и заключение, и допълнителни приложения. Според мен тя (структурата), балансът между частите и най-вече тяхното съдържание ни представят в много приятна светлина доц. д-р Красимир Тодоров като изключително съвестен, задълбочен и зрял изследовател.

Първа глава е озаглавена „**Анализ на състоянието на оперативния мениджмънт**“. Още в началото се открояват двата ключови елемента на научната дисциплина – процес и съдържание, и съответната им интерпретация, формулирана в научната дисциплина „стратегическо управление“. Очертана е теоретичната същност на операциите, като за целта те са представени като функции и като процеси, наред с еволюцията и дефиницията на оперативната стратегия. Съдържателният елемент на оперативната стратегия е детайлизиран от гледна точка на основни и допълнителни цели на представянето, както и въз основа на структурните и инфраструктурни решения. Свързването на процеса и съдържанието е опосредствано чрез базовите приложни подходи в оперативния мениджмънт.

Втора глава изследва сегашния теоретичен модел на стратегическото управление, такова е и заглавието ѝ – „**Анализ на теориите за стратегическо управление**“. Тук е извършен стратегически анализ на теоретичния фундамент, върху който е изградена научната същност на корпоративната, бизнес и оперативната стратегия. Във връзка с това за нуждите на оперативния мениджмънт, е заимстван теоретичен материал от дисциплината „стратегическо управление“, с двете основни теории: (1) теория, основана на пазара; (2) теория, основана на ресурсите. Открити са и няколко възлови за оперативния мениджмънт теоретични концепции. В края ѝ се завършва с пренасянето на теоретичния анализ в полето на стратегическото приложение, илюстрирано с ключови модели, изградени както чрез концепциите на стратегическото управление, така и чрез тези на оперативния мениджмънт.

¹ Авторът на настоящия дисертационен труд в продължение на 12 години (2002-2014) е работил в двете български фирми от структурата на „Инчкейп“ – Тойота Балканс и ТМ Ауто, официален дистрибутор и дилър на Тойота и Лексус, като е заемал последователно висши управленски позиции. Ще припомня че дисертационният труд на кандидата, а именно „Счетоводни модели за съпоставянето на приходите и разходите в корпоративни структури“, защитен в УНСС през 2004 г., също хвърля мост между сегашните му финансово-счетоводни анализи. Публикации от неговата доцентура, също подсказват новото му развитие. Така че изследването не „виси“, не се базира върху случайни наблюдения, а е **резултат на неговите собствени наблюдения, анализи и синтези.**

Трета глава е изключително важна за изследователите и практиците, понеже в него се разкрива целият спектакъл около теоретичното и практическото изследване, озаглавена е „**Еволюция на оперативния мениджмънт в теорията и практиката**“. Тя започва с новаторски подход при изясняване мястото и ролята на оперативната стратегия в рамките на стратегическата йерархия. Представени са четири гледни точки на редица водещи чуждестранни научни изследователи. Категоричното позициониране на оперативната стратегия е изобразено в новаторски модел на преформулираната стратегическа йерархия. Същественият принос на настоящия дисертационен труд е доказан посредством тестването на три формулирани хипотези. Практическото приложение на новаторския концептуален модел е реализирано по два начина. Единият – международна автомобилна корпорация, от която той е вдъхновен, а другият – глобален автомобилен производител, чиито успех се обяснява с логическата последователност на връзките, установени в модела и отражението им върху финансовите резултати. Основанията за потвърждаване на тезата са извлечени от сравнение на консолидираните финансови отчети на общо пет корпоративни автомобилни корпорации в продължение на 15 годишен период. В допълнение, за проверка на практическото приложение на новаторския концептуален модел, е проведено мащабно проучване сред 15 собственици и висши корпоративни мениджъри в големи търговски/индустриални компании, респ. финансови институции, работещи на територията на България.

Чудесно е, че след всяка глава – за удобство на читателя – са представени основните изводи.

Приемам структурата (и съответстващата й логика на изследване) за напълно сполучлива и достатъчно балансирана, а поднесените оценки и изводи – точни и коректно (личностни) формулирани.

8. Дисертационният труд е написан на **академичен език**, но той не е суховат или претенциозен, а остава отначало докрай изключително ясен за улеснен прочит, като авторът използва понятия от различни науки. Радостно е, че – за разлика от други академични изследователи – доц. д-р Красимир Годоров претопява повечето чужди понятия в българските им аналози, без това да нарушава смисъла им.

9. Добросъвестно е изследвана класическа и модерна **научна литература**. Като количество и качество ползваната литература е значителна и значима, както посочих, това са 352 цитирани източници. Ще допълня че сред тях са налице и много от значимите български автори, освен представителни чужди авторитети. В това отношение е

преодолян комплексът за малоценност, характерен за младите български изследователи.

Ще си позволя да вметна, че съм противник на цитатничеството, но в случая го намирам за *необходимо и полезно*. Особено в славните „български“ традиции в дисертациите (всички! – смее ли някой да не цитира „авторитет“?!), особено при някои от по-младите колеги. Когато обаче си стъпил „на раменете“ на авторитетите, спокойно може да се оттласнеш и да полетиш по-нависоко. Цитиранията обаче в случая не са самоцелни, а служат двойно: (1) като факт в „циментирана в хипотезите си“ академична библиография; (2) като опит за търсене на системна връзка между процесите и явленията. Затова за целите на дисертацията подкрепям подобно цитатничество като съдържателно, а не като самоцелно.

Ако обаче се премине към монографично представяне на крайния продукт, бих препоръчал към 80-90% използване на шивашкия инструмент – ножицата за цитатите. Мисля, че ще се получи нещо прекрасно, стегнато и категорично.

10. Публикации на автора по темата. В този раздел са посочени общо 9 заглавия. В тези публикации се посочват преки или косвени констатации и изводи, които намират място в дисертационния труд. Някои от тези трудове са широко известни и коментирани сред академичната общност. Всичките публикации са свързани с тематиката на дисертацията и отразяват различни аспекти на изследванията.

Освен публикациите, доц. д-р Красимир Тодоров представя и доказателства за **14 цитирания в 7 академични творби**. Със сигурност цитиранията са реално повече, но това е „на повърхността“.

11. По търсените **открития и приноси**, в общи рамки приемам търсените от доц. д-р Красимир Тодоров заслуги. Основната трудност идва при разделянето им на *активи за теорията и активи за практиката*; по същият начин стои и въпросът с разделянето им на *открития и модифициращи приноси*. По причината, че няма категорични „инструкции“ за подобни деления, опитвам се да ги синтезирам ги така:

11.1. Открития:

1. Представяйки категоризирането на оперативната стратегия на обособено стратегическо ниво, извън обхвата на традиционните функционални стратегии, се установява наличието на четири припокриващи се концепции, валидни както за оперативната стратегия, така и за корпоративната стратегия. Други четири теоретични принципа,

характерни за оперативната стратегия се явят общи и за средата на бизнес стратегията.

2. Изследвайки приложенията на теорията, основана на ресурсите и теорията, основана на пазара, в рамките на стратегическата йерархия, и остойностявайки съответните им кореспондиращи елементи, се установява наличието на логическа последователност при теоретичното въздействие върху корпоративната, бизнес и оперативната стратегия, като и се извежда следната закономерност – на всяко стратегическо ниво, приложението на едната теория се замества до нивото на приложение на другата теория, в логическа последователност.

11.2. Приноси:

1. Проучени, обобщени и интегрирани са основни теоретични постановки за съставните елементи на оперативната стратегия – съдържание и процес, и съпоставянето им с тези на корпоративната и бизнес стратегията. Извършено е задълбочено критично проучване на специализираната научна литература за въпроса за значението и ролята на теоретичната същност на операциите през призмата на процеса на трансформация на входящите ресурси в изходящи блага, като се извеждат оригинални доказателства за тяхното особеното място и специфично значение. Изяснено е влиянието на външните и вътрешните ефекти на петте цели на представянето върху поведението на фирмените системи. Осъществено е оригинално представяне на приложните подходи на оперативния мениджмънт от гледна точка на основните и допълнителни конкурентни цели.
2. Откроен е разнообразният теоретичен фундамент, върху който почива оперативният мениджмънт. Трансформирано е отражението на теорията, основана на пазара и теорията, основана на ресурсите, през призмата на оперативния мениджмънт. По новаторски начин е представена теорията на границата на ефикасност от гледна точка на концепцията за размяна и на теорията на конкурентната прогресия, както и чрез съответните структурните и инфраструктурни решения. Изяснена е теоретичната същност на оперативния модел и обособяването на неговото приложение спрямо бизнес модела.

3. По нов, авторски, оригинален начин, е разгърнато в дълбочина представянето на различните гледни точки за ролята и мястото на оперативната стратегия в рамките на стратегическата йерархия, като се е стигнало до иновативни изводи. Изяснени са взаимовръзките на отделните елементи от формулирания новаторски модел на стратегическа йерархия. Установено е наличието на общи теоретични концепции на оперативната стратегия, с тези, върху които са изградени корпоративната и бизнес стратегията. Формулирана е логическата последователност на влияние на теорията, основана на ресурсите и теорията, основана на пазара върху отделните стратегически нива. Обособена е теоретичната рамка на новаторския стратегически модел за достигане на устойчиво конкурентно предимство. Доказвано е, че теоретичната среда (трета глава, от т. 5) удовлетворява всички критерии за една „добра“ теория, както по отношение на основните четири свойства, така и по отношение осемте допълнителни.
4. Обособена е теоретичната рамка на новаторския стратегически модел за достигане на устойчиво конкурентно предимство. Доказано е, че оценките и изводите удовлетворяват всички критерии за една „добра“ теория, както по отношение на основните четири свойства, така и по отношение осемте допълнителни. Прилагайки ключови инструменти на финансовия анализ – модела на Дюпон и анализа на оборотния капитал, въз основа на консолидираните финансови отчети на пет глобални автомобилни корпорации в рамките на 15 годишен период, се реализира категоричната теза на автора, че концептуалния модел на стратегическа йерархия е в състояние да създаде устойчиво конкурентно предимство.

Според мен, и откритията, и приносите, са лично дело на автора.

По повод на откритията и приносите ще си позволя да добавя още нещо. Най-неприятният въпрос, поне за мен като академичен изследовател, е бюрократичното изискване за принадлежност към професионално направление 3.8 „Икономика“, но научна специалност „Финанси“. Факт е, че финансите имат не само оперативен, но и дългосрочен, а често и стратегически (за по-голям пазарен дял, за „изместване“ на конкуренцията, за „управление“ на потребителите и т.н.) аспект; а също и текущ, краткосрочен аспект. По този начин „финансите“ се превръщат не само в количествени и качествени индикатори в началото и края на годината, но и културни феномени на

взаимодействието между (функциите на) йерархиите и мисловните (не психологическите!) процеси на мениджърите в процеса на вземането на управленски решения. Самата дисертация е проява на определен културен (софтуер на ума на автора) мисловен процес. По този начин дисертацията се явява **мултидисциплинарна**, което само по себе си е академично издържано и научно задължително; същевременно авторът ѝ се е постарал тя да носи **предимно „финансова“ опаковка**.

12. **Не установявам** факти и данни за плагиатство.

III. Въпроси и препоръки за бъдещи усъвършенствания

Към всяка дисертация, особено ако рецензентите са пропити от „научен“ нарцисизъм, може да се отправят препоръки за „усъвършенстване“, „задълбочаване“ или „прецизиране“. Принципът ми е да не правя подобни мисловни експерименти. Намерението ми е да направя препоръки (под формата на въпроси) към автора, на научния колегиум и даже на себе си, с които той, ние (и лично аз) да разширим полето на изследванията си.

Въпроси:

1. Навлизайки във втората 1/5 от XXI век, в икономическото управление все повече навлизат Big Data и AI. По естествен начин „количествените натрупвания водят до качествени изменения“. И Big Data, и AI, създават повече възможности за „порационално мислене“ на „главния мозък“ (символично казано) на всяка компания. Изменят ли и ще изменят ли те (Big Data и AI) взаимодействието между стратегиите и отношенията в стратегическата йерархия?

2. Показва се че корпоративните и бизнес цели, на мениджмънта, управляващ бизнеса на локално ниво, (в частност България), са поверили единствено изпълнението на оперативната стратегия (с. 245). За последния остава неудовлетворението, че не участва във формирането на корпоративната и бизнес стратегия, а е принуден да прилага единствено голямата оперативна стратегия на местно ниво. От друга страна, за част от същия този мениджмънт обаче, глобалната оперативна стратегия се явява корпоративна такава, като следва да се дефинира адаптирана нова бизнес и съответно нова оперативна стратегия. Тези факти не подсказват ли че е необходимо „привличане“ на регионалния (но системен) мениджмънт при обсъждането на „голямата картина“, особено ако по този начин се повдигне поне степента на „ангажираност“?

Не търся отговор „сега и веднага“, но предизвиквам автора и академичната общност към размисли.

„Технически“ предложения за усъвършенстване:

1. Общо езиково (не научно!) редактиране по причината че тук-там има печатни и стилови грешки. Това е задължително при публикуване на труда.
2. Приносите да се изведат накрая.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Общото ми становище е: авторът е разработил дисертация, която има ясно формулиран проблем, цел и задачи, предполагащи научно изследване; дисертацията е доказателство, че доц. д-р Красимир Тодоров познава научната литература и научните постижения в тази научна област, открил е нерешените или частично решените проблеми, систематизирал и осмислил е критично съществуващите тези и е заел аргументирана позиция, правилно е интерпретирал резултатите от научното изследване, оформил ги е и ги е представил разбираемо и логично.

Дисертационният труд **отговаря** на високите изисквания за съчетаване на теория, практически изследвания и произтичащи от това изводи. Той **съдържа теоретични обобщения и решения на големи научни или научно-приложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката.**

По тази причина давам своята подкрепа: **положителна оценка на дисертационния труд на доц. д-р Красимир Тодоров, кандидатстващ за научната степен „Доктор на науките“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Финанси“.**

Приятно чувство е да наблюдаваш как млад учен израства постепенно и стига до фундаментални научни открития, при това в академичната обстановка в своята родина, която (уж) не предполага „много“ наука. Дисертационният труд прави чест не само на неговия автор, но и на академичната институция която той представлява.

Рецензент:

(проф. д-р Боян Любомиров Дуранкев)

31 декември 2020 г.